DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

14. november 2002 *

I sag C-435/00,

angående en anmodning, som Diikitiko Protodikio Rodou (Grækenland) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Geha Naftiliaki EPE,

Total Scope NE,

Stavros Georgios,

Afoi Charalambis OE,

Anastasios Charalambis,

Nicolaos Sarlis,

Dimitrios Kattidenios,

Antonios Charalambis,

Vassileios Dimitracopoulos

mod

NPDD Limeniko Tameio DOD/SOU,

Elliniko Dimosio,

* Processprog: græsk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande (EFT L 378, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet (refererende dommer), og dommerne C. Gulmann, F. Macken, N. Colneric og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: S. Alber
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Geha Naftiliaki EPE, Total Scope NE, S. Georgios, Afoi Charalambis OE, Anastasios Charalambis og N. Sarlis ved dikigoros E. Bakaloumas

— NPDD Limeniko Tameio DOD/SOU ved dikigoros I. Stamoulis

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Patakia og B. Mongin, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. juli 2002,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 10. juli 2000, indgået til Domstolen den 27. november 2000, har Diikitiko Protodikio Rodou (forvaltningsdomstol i første instans, Rhodos) i henhold til artikel 234 EF forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande (EFT L 378, s. 1).

2 Spørgsmålene er blevet rejst i forbindelse med en sag, der er anlagt af Geha Naftiliaki EPE, Total Scope NE, s. Georgios, Afoi Charalambis OE, Anastasios Charalambis, N. Sarlis, D. Kattidenios, A. Charalambis og V. Dimitracopoulos mod NPDD Limeniko Tameio DOD/SOU (herefter »Dodokanesernes Havnefond«) og Elliniko Dimosio (den græske stat). Spørgsmålene vedrører den i græsk lovgivning fastsatte højere havneafgift for passagerer, der rejser til havne i tredjelande.

Relevante retsregler

Fællesskabsretlige bestemmelser

3 Forordning nr. 4055/86 bestemmer:

»*Artikel 1*

1. Fri adgang til at udføre søtransport mellem Fællesskabets medlemsstater samt mellem medlemsstater og tredjelande gælder for statsborgere i medlemsstaterne, såfremt de er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den person, for hvem søtransporten udføres.

2. Bestemmelserne i denne forordning gælder ligeledes for statsborgere i medlemsstaterne, såfremt de er hjemmehørende uden for Fællesskabet, samt for rederier, der er etableret uden for Fællesskabet, men kontrolleret af statsborgere i en medlemsstat, for så vidt deres skibe er registreret i denne medlemsstat i overensstemmelse med dennes lovgivning.

[...]

4. I denne forordning forstås ved søtransport mellem medlemsstaterne samt mellem medlemsstater og tredjelande, såfremt den normalt udføres mod betaling:

a) *søtransport inden for Fællesskabet*

befordring af passagerer og gods med skib mellem en havn i en medlemsstat og en havn eller et off-shore anlæg i en anden medlemsstat

b) *trafik med tredjelande* (third-country traffic)

befordring af passagerer og gods med skib mellem en havn i en medlemsstat og en havn eller et off-shore anlæg i et tredjeland.

[...]

Artikel 6

1. Hvis en medlemsstats statsborgere eller rederier som defineret i artikel 1, stk. 1 og 2, befinder sig i eller risikerer at komme i en situation, hvor de ikke har faktisk

mulighed for at besejle et bestemt tredjeland, underretter den pågældende medlemsstat de øvrige medlemsstater og Kommissionen så hurtigt som muligt.

[...]

Artikel 7

Rådet kan i overensstemmelse med de i traktaten fastsatte betingelser udvide anvendelsesområdet for bestemmelserne i denne forordning til også at omfatte tredjelandes statsborgere, der udfører søtransport, for så vidt de er hjemmehørende i Fællesskabet.

[...]

Artikel 9

Så længe bestemmelserne om restriktioner i adgangen til at udføre søtransport stadig er i kraft, anvender den enkelte medlemsstat disse, uden forskelsbehandling på grundlag af nationalitet eller etableringssted, på alle personer, der udfører søtransport som omhandlet i artikel 1, stk. 1 og 2.

[...]

Artikel 12

Denne forordning træder i kraft dagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende.*«

De nationale bestemmelser

4 Artikel 6 i lov nr. 2399/1996 (FEK 90 A) i den udgave, der var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af de anfægtede afgørelser i hovedsagen (herefter »lov nr. 2399/1996«), bestemmer:

»1. Enhver passager, der går om bord på et søtransportmiddel med bestemmelsessted i Grækenland eller i udlandet, pålægges en særlig afgift til den offentlige myndighed, der administrerer og driver indskibningshavnen, til modernisering og forbedring af havneindretninger og -anlæg, til brug af havnen og til andre hermed beslægtede formål i relation til forbedring af den service, der ydes de rejsende.

2. Afgiften består i en procentvis forhøjelse af billettens pris eller i et fast beløb i drakmer afhængigt af kundens bestemmelseshavn, rejsens art efter skibskategori osv. Den fastsættes således:

A. For passagerer på enhver form for passagerskibe, bilfærger og hydrofoilbåde på indenlandske ruter, 5% af billettens pris.

B. For passagerer på passagerskibe og bilfærger under græsk eller udenlandsk flag på internationale ruter:

a) En fast afgift på 5 000 GRD for hver passager, hvis bestemmelsessted er en hvilken som helst havn i et andet land med undtagelse af Den Europæiske Unions medlemslande, Cypern, Albanien, Rusland, Ukraine, Moldova og Georgien for så vidt angår Sortehavet.

[...]

e) 30% af provenuet fra den ovenfor omhandlede faste afgift betales af de pågældende havnefonde til Sømændenes Pensionskasse i overensstemmelse med de procedurer, der er fastsat i de for Sømændenes Pensionskasse gældende bestemmelser.

C. For passagerer, der deltager i rundrejser (krydstogter) på turistpassagerskibe (krydstogtskibe), der fører græsk eller udenlandsk flag:

a) En fast afgift på 50 GRD for hver passager, der deltager i endagskrydstogter mellem græske havne, for hver havn, som skibet anløber. Såfremt endagskrydstogtet også omfatter en udenlandsk havn, betales den i afsnit B, litra a), b) eller c), omhandlede faste afgift, alt efter omstændighederne, til den sidste havn.

[...]

[...]

4. Afgiften angives på billetterne, og ansvaret for opkrævningen af afgiften påhviler dem, der udsteder billetterne, dvs. skibsagenturer, rejsebureauer og lignende virksomheder. Det samlede beløb, der opkræves i hver kalendermåned, skal af de virksomheder, der er ansvarlige for opkrævningen, inden for de første ti dage i den følgende måned indbetales på den særlige konto i Grækenlands Nationalbank for den berettigede offentlige myndighed, der administrerer og driver havnen, alene med angivelsen »udførelse af arbejder til betjening af passagerer«, sammen med en attestation af antallet af udstedte billetter for hver klasse og det skyldige beløb. Beløbene kan kun anvendes til arbejder til betjening af passagerer.

5. De virksomheder, der er ansvarlige for opkrævningen, hæfter fuldt ud og solidarisk med passagererne for betalingen af afgiften [...]

6. De beløb, der skal betales i havneafgift, fastsættes ved afgørelse truffet af det relevante organ under den offentlige myndighed, der administrerer og driver havnen [...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

5 Selskaberne Geha Naftiliaki EPE og Total Scope NE er de respektive ejere af hydrofoilbådene »Fl. Marianna« og »Fl. Zeus«. Anastasios Charalambis,

N. Sarlis, D. Kattidenios, Antonios Charalambis og V. Dimitrakopoulos ejer i fællesskab hydrofoilbåden »Iviscos«, som Afoi Charalambis OE er skibsagent for.

6 De tre skibe gennemfører ture fra havnen i Rhodos til Tyrkiet og retur samme dag. I juni 1996 befordrede de 4 067 dagsrejsepassagerer og 3 703 transitpassagerer.

7 Ved afgørelse af 1. august 1996 konstaterede Dodokanesernes Havnefond, at den havneafgift, der påhvilede bl.a. S. Georgios, der repræsenterede Geha Naftiliaki EPE og Total Scope NE, og Afoi Charalambis OE, ikke var betalt. Afgørelsen blev stadfæstet den 5. august 1996 af regionaldirektøren for Dodokaneserne.

8 I den sag, der er anlagt ved den forelæggende ret, nedlagde sagsøgerne i hovedsagen påstand dels om annullation af de afgørelser, der er nævnt i den foregående præmis, dels om tilbagebetaling af visse beløb, der er erlagt i havneafgift.

9 Til støtte for deres påstande anførte de, at den i hovedsagen omhandlede havneafgift er beregnet på ulovlig vis. De gjorde gældende, at havneafgiften skulle have været opkrævet på grundlag af artikel 6, stk. 2, afsnit A, i lov nr. 2399/1996, dvs. med 5% af billettens pris, og ikke på grundlag af samme lovs artikel 6, stk. 2, afsnit B, litra a), dvs. med 5 000 GRD for hver passager, eftersom de omhandlede skibe blev chartret af rejseselskaber i henhold til en samlet charteraftale med henblik på at gennemføre endagsrejser fra Rhodos til Tyrkiet og retur til Rhodos, og de pågældende passagerers endelige bestemmelsessted var Rhodos, dvs. en indenlandsk havn, og ikke Tyrkiet.

10 Sagsøgerne i hovedsagen gjorde tillige gældende, at hydrofoilbåde ikke er undergivet den afgift, der er fastsat i artikel 6, stk. 2, afsnit B, litra a), i lov nr. 2399/1996, da de ikke er særligt nævnt, men derimod den afgift, der er fastsat i lovens artikel 6, stk. 2, afsnit A.

11 De anførte, at det forhold, at afgifterne fastsættes efter skibets bestemmelsessted, fører til en forskelsbehandling, der er til skade for dem og også til skade for passagererne. Denne forskelsbehandling er forbudt i henhold til Den Hellenske Republiks internationale forpligtelser. Den er navnlig i strid med EF-traktatens artikel 59 (efter ændring nu artikel 49 EF), artikel 62 (ophævet ved Amsterdam-traktaten) og artikel 84 (efter ændring nu artikel 80 EF) samt med Rådets forordning nr. 4055/86.

12 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den havneafgift, der blev fastsat ved Dodokanesernes Havnefonds afgørelse af 1. juni 1996, lovligt er beregnet i overensstemmelse med artikel 6, stk. 2, afsnit B, litra a), i lov nr. 2399/1996, da artikel 6, stk. 2, afsnit C, litra a), finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, for så vidt som det drejer sig om endagskrydstogter.

13 Den forelæggende ret har endvidere fastslået, at afgiften i artikel 6, stk. 2, afsnit B, litra a), i lov nr. 2399/1996 med rette er blevet pålagt de passagerer, der blev befordret med hydrofoilbådene »Fl. Marianna«, »Fl. Zeus« og »Iviscos«.

14 Den forelæggende ret har desuden bemærket, at de i hovedsagen omhandlede havneafgifter er opkrævet med henblik på brug af havnen, samt til modernisering

og forbedring af havneanlæggene. Afgifterne er pålagt som modydelse for en særlig service til de skibe, der anløber havnene, og til disses passagerer, såfremt de benytter sig af havneanlæggene, og betales til den offentlige myndighed, der administrerer og driver havnen.

15 Den forelæggende ret har henvist til, at Rådets forordning nr. 4055/86 gennemfører princippet om fri udveksling af tjenesteydelser på søtransportområdet med virkning fra den 1. januar 1987.

16 Da Diikitiko Protodikio Rodou er af den opfattelse, at anvendelsen af denne forordning rejser problemer i den foreliggende sag, har den forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 1 i Rådets forordning (EØF) 4055/86 fortolkes således, at den indebærer et forbud mod, at der i henhold til en medlemsstats nationale lovgivning pålægges restriktioner med hensyn til udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstater og tredjelande generelt, selv om restriktionerne pålægges alle skibe uden forskel, hvad enten de benyttes af indenlandske tjenesteydere eller af statsborgere i andre medlemsstater, og alle passagerer uanset nationalitet, eller skal bestemmelsen fortolkes således, at den indebærer et forbud mod, at der i henhold til en medlemsstats nationale lovgivning indføres restriktioner alene med hensyn til udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem en anden medlemsstat og et tredjeland, således at indenlandske statsborgere, der udfører søtransport til tredjelande, stilles gunstigere end statsborgere i andre medlemsstater, der udfører en sådan transport?

2) Kan en medlemsstat pålægge anderledes (højere) havneafgifter for passagerer på skibe, der anløber en havn i et tredjeland (uden for Den Europæiske Union) eller har en sådan havn som endeligt bestemmelsessted, end de afgifter, der pålægges passagerer, hvis bestemmelsessted er indenlandske havne eller havne i Den Europæiske Unions medlemsstater, selv om disse afgifter i begge de nævnte situationer pålægges alle passagerer uanset deres nationalitet eller hvilket flag skibene fører, eller udgør en sådan regel en restriktion for den frie adgang til at befordre passagerer til tredjelande, fordi den højere afgift eventuelt kan have indflydelse på valget af ruter, hvorfor reglen er uforenelig med artikel 1 i forordning nr. 4055/86?

3) Såfremt spørgsmålet besvares benægtende: Er det muligt at foretage en yderligere differentiering af de havneafgifter, der pålægges passagerer, hvis bestemmelsessted er havne i tredjelande, alt efter hvilket tredjeland der er tale om, med afstanden til havnene eller deres geografiske beliggenhed som kriterium, eller er en sådan national lovbestemmelse også i strid med ovennævnte forordning, fordi den udgør forskelsbehandling til skade for søtransport til et bestemt tredjeland (eller bestemte tredjelande) og derfor en restriktion for den søtransport, der udføres til dette land (disse lande)?«

Det første spørgsmål

17 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1 i forordning nr. 4055/86 er til hinder for, at der i henhold til en medlemsstats nationale lovgivning pålægges nogen form for restriktioner med hensyn til udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlems-

stater og tredjelande, eller om bestemmelsen kun indeholder et forbud mod restriktioner, der indebærer en forskelsbehandling af indenlandske transportvirksomheder i forhold til transportvirksomheder, der er hjemmehørende i andre medlemsstater, og som udfører søtransport til tredjelande.

18 Dodokanesernes Havnefond har gjort gældende, at de i hovedsagen omhandlede havneafgifter ikke pålægges rederierne, men de passagerer, de befordrer, hvorfor de pågældende afgifter ikke falder ind under anvendelsesområdet for forordning nr. 4055/86. Den har endvidere anført, at disse afgifter skal dække udgifterne til opførelse og vedligeholdelse af havneanlæggene samt de havnetjenesteydelser, der ydes generelt. Der er derfor tale om gebyrer, som er forenelige med EF-traktatens artikel 81 (efter ændring nu artikel 77 EF), og hvis gyldighed ikke kan anfægtes på grundlag af en afledt fællesskabsretlig bestemmelse som artikel 1 i forordning nr. 4055/86.

19 Hertil bemærkes, som anført af Kommissionen, at en forhøjelse af havneafgifter har en direkte og mekanisk indflydelse på turens pris, idet en differentiering af de afgifter, som bæres af passagererne, automatisk overvæltes på omkostningen ved turen. Domstolen har fastslået, at pålæggelse af differentierede afgifter alt efter, om der er tale om indenlandsk befordring eller om befordring inden for Fællesskabet, udgør en i medfør af forordning nr. 4055/86 forbudt tilsidesættelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser (jf. dom af 5.10.1994, sag C-381/93, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 5145, præmis 21, og vedrørende lufthavnsskatter dom af 26.6.2001, sag C-70/99, Kommissionen mod Portugal, Sml. I, s. 4845).

20 Forordning nr. 4055/86, i kraft af hvilken samtlige traktatens bestemmelser om fri udveksling af tjenesteydelser finder anvendelse på området for søtransport mellem medlemsstater (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 13), er til hinder for en national lovgivning, der indebærer, at udvekslingen af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne gøres vanskeligere end udvekslingen af nationale tjenesteydelser i en medlemsstat, medmindre den nævnte lovgivning

forekommer at være begrundet i et tvingende alment hensyn, og på betingelse af, at de foranstaltninger, den pålægger, er nødvendige og proportionale (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Portugal, præmis 28).

21 Da artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 4055/86 har udvidet princippet om fri udveksling af tjenesteydelser med hensyn til ruter inden for Fællesskabet til også at omfatte ruter mellem en medlemsstat og et tredjeland, skal de bestemmelser, der finder anvendelse på førstnævnte ruter, også finde anvendelse på sidstnævnte ruter.

22 Udveksling af tjenesteydelser på søtransportområdet mellem Rhodos' havn og en tyrkisk havn kan derfor ikke uden en objektiv begrundelse herfor (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Portugal, præmis 16) undergives betingelser, der er mere restriktive end dem, der gælder for en tilsvarende udveksling af tjenesteydelser mellem Rhodos' havn og havne i Grækenland eller andre medlemsstater.

23 Traktatens artikel 81, som Dodokanesernes Havnefond har påberåbt sig, er ikke til hinder for anvendelsen af forordning nr. 4055/86. I henhold til denne bestemmelse kan en transportvirksomhed ved grænsepassage opkræve afgifter eller gebyrer, idet »de med passagen faktisk forbundne omkostninger« skal tages i betragtning. Dodokanesernes Havnefond findes imidlertid ikke at have godtgjort, at de pågældende omkostninger varierer alt efter bestemmelsessted i samme omfang som de i hovedsagen omhandlede havneafgifter.

24 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 1 i forordning nr. 4055/86 er til hinder for, at der i henhold til en medlemsstats lovgivning pålægges forskellige havneafgifter for henholdsvis indenlandske ruter eller ruter inden for Fællesskabet og for ruter mellem en medlemsstat og et tredjeland, såfremt denne forskel ikke er objektivt begrundet.

Det andet spørgsmål

25 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en medlemsstat, når henses til artikel 1 i forordning nr. 4055/86, kan pålægge havneafgifter for passagerer på skibe, der anløber en havn i et tredjeland eller har en sådan havn som endeligt bestemmelsessted, når afgifterne er forskellige fra de afgifter, der pålægges passagerer, der har indenlandske havne eller havne i andre medlemsstater som bestemmelsessted, såfremt disse afgifter pålægges uanset passagerernes nationalitet eller hvilket flag skibene fører.

26 Henset til bemærkningerne i denne doms præmis 19 til 24 skal det andet spørgsmål besvares med, at det forhold, at passagerer på skibe, der anløber en havn i et tredjeland eller har en sådan havn som endeligt bestemmelsessted, pålægges havneafgifter, der er forskellige fra dem, der pålægges passagerer, der har indenlandske havne eller havne i andre medlemsstater som bestemmelsessted, uden at der er sammenhæng mellem denne forskel og omkostningerne ved de havnetjenesteydelser, der ydes de pågældende passagergrupper, udgør en restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser, der er i strid med artikel 1 i forordning nr. 4055/86.

Det tredje spørgsmål

27 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om der i henhold til artikel 1 i forordning nr. 4055/86 for befordring, hvis bestemmelsessted er havne i tredjelande, kan pålægges havneafgifter, der varierer alt efter afstanden til havnene eller deres geografiske beliggenhed.

28 Et kriterium, der er baseret på afstanden til havnen eller dennes geografiske beliggenhed, kan ikke i sig selv begrunde, at der pålægges differentierede havneafgifter. Kun objektive forskelle med hensyn til de tjenesteydelser, som transportvirksomhederne yder passagererne, kan begrunde en sådan forskel (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 16, og i sagen Kommissionen mod Portugal, præmis 36).

29 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at der i henhold til artikel 1 i forordning nr. 4055/86 ikke for befordring, hvis bestemmelsessted er havne i tredjelande, må pålægges havneafgifter, der varierer alt efter afstanden til havnene eller deres geografiske beliggenhed, såfremt forskellen mellem de pågældende afgifter ikke er objektivt begrundet i en forskellig behandling af passagererne på grundlag af deres bestemmelsessted eller det sted, hvorfra de kommer.

Sagens omkostninger

30 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Diikitiko Protodikio Rodou ved kendelse af 10. juli 2000, for ret:

1) **Artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande er til hinder for, at der i henhold til en medlemsstats lovgivning pålægges forskellige havneafgifter for henholdsvis indenlandske ruter eller ruter inden for Fællesskabet og for ruter mellem en medlemsstat og et tredjeland, såfremt denne forskel ikke er objektivt begrundet.**

2) **Det forhold, at passagerer på skibe, der anløber en havn i et tredjeland eller har en sådan havn som endeligt bestemmelsessted, pålægges havneafgifter, der er forskellige fra dem, der pålægges passagerer, der har indenlandske havne eller havne i andre medlemsstater som bestemmelsessted, uden at der er sammenhæng mellem denne forskel og omkostningerne ved de havnetjenesteydelser, der ydes de pågældende passagergrupper, udgør en restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser, der er i strid med artikel 1 i forordning nr. 4055/86.**

3) I henhold til artikel 1 i forordning nr. 4055/86 må der ikke for befordring, hvis bestemmelsessted er havne i tredjelande, pålægges havneafgifter, der varierer alt efter afstanden til havnene eller deres geografiske beliggenhed, såfremt forskellen mellem de pågældende afgifter ikke er objektivt begrundet i en forskellig behandling af passagererne på grundlag af deres bestemmelsessted eller det sted, hvorfra de kommer.

Puissochet Gulmann Macken

Colneric Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. november 2002.

R. Grass

Justitssekretær

J.-P. Puissochet

Formand for Sjette Afdeling